

ԳԱՎԱՌԻ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ ՎԿ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեման՝ Ուսուցչի համագործակցությունը սովորողների ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների հետ՝ սովորողների կրթության կազմակերպման և ընտանեկան դաստիարակության հարցերում

Աշխատության հեղինակ՝ Խաչատրյան Գայանե Շալիկոյի

Աշխատանքի ղեկավար՝ Իսկանդարյան Գայանե Սերժիկի

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	3
1.1. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԹԵՄԱՅԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ	4
1.2. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ	4
1.3. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐԸ	5
<i>2. Գրական ակնարկ</i>	
2.1. ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԾՆՈՂԻ ԿԱՍ ՆՐԱ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԻ ՀԵՏ ` ՈՐՊԵՍ ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԱՌԱՋԱՐԻՄՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ	5
2.2. ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԿԱՐԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՈՒՄ	8
2.3. ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒՄԸ ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԾՆՈՂՆԵՐԻ ԿԱՍ ՆՐԱՆՑ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՀԵՏ՝ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՈՄԱՆ ԵՎ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ <i>2.3.1. Ծնողական ժողովների անցկացումն ու դրանց նպատակը.....</i>	<i>10</i>
<i>2.3.2. Դպրոց-ծնող համագործակցության դերը սովորողի կրթության ու դաստիարակության վրա</i>	<i>11</i>
3. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ.....	14
4. ԱՄՓՈՓՈՒՄ	16
5. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ	17
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	18

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

“Երեխային դաստիարակում է ամեն ինչ՝ առարկաները, երևույթները, սակայն ամենից շատ մարդիկ և առաջին հերթին՝ ծնողները:»

Ուիլյամ Ուորդ

«Ինչու ես ատեմ երեխային այսօրվա վատի համար, ես նրան կսիրեմ այն լավի համար, ինչը նրա մեջ դաստիարակելու եմ վաղը:»

Վ. Ա. Մուխամյինսկի

Դեռնա հին ժամանակներից երեխաների դաստիարակության գործում առաջնությունը տրվում էր ուսուցիչներին՝ անտեսելով սովորողի ընտանեկան կրթական միջավայրի առանձնահատկությունները: Այժմ, երբ երեխայի հետ փոխգործակցության օպտիմալ մոդելը ուղղված է անձին, ուսումնական հաստատությունում կրթական ծրագրերը պետք է իրականացվի հաշվի առնելով սովորողի անհատականությունը: Ինչպես հայտնի է անհատականությունը ձևավորվում է ընտանիքում, քանի որ երեխան իր ժամանակի մեծ մասն անցկացնում է ընտանիքում և նրա զարգացման վրա մեծ ազդեցություն ունի ընտանեկան միջավայրը: Շատ հաճախ կարելի է կարծիք լսել, որ ամեն ինչ ընտանիքից է գալիս: Սա իսկապես այդպես է: Հիմնական բնավորության գծերը կամ գենետիկորեն դրված են, կամ ձևավորվում են ծնողների ազդեցության տակ՝ մանկության տարիներին: Բայց դա չի նվազեցնում դպրոցի դերը անհատի ձևավորման և դաստիարակության գործում: Այն սերմերը, որոնք ցանվել են ծնողների կողմից, կարող են հավասարապես ոչնչանալ կամ բողբոջել դպրոցական միջավայրում դասարանի թիմի, ուսուցիչների և դասղեկի ազդեցության տակ: Այդ իսկ պատճառով պետք է իրականացնել համագործակցություն ուսուցչի, սովորողի ընտանիքի հետ: Եվ այդ համագործակցությունը գնալով դառնում է ավելի արդիական և պահանջված: Դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը իրենից ներկայացնում է նպատակաւղղված և երկարատև աշխատանք, որն էլ իր հերթին ենթադրում է գործողությունների մի ամբողջական համակարգ՝ ուղղված սովորողի կրթական կարիքների՝ ու պահանջմունքների վերլուծությանն ու բարելավմանը: Ուսուցչի և սովորողի ծնողի կամ նրա օրինական

ներկայացուցչի հետ համագործակցությունը պետք է իրականացվի՝ հաշվի առնելով բարձր մարդկային որակները, էթիկայի նորմերը:

Եվ ինչպես ասել է ռուս մեծ ուսուցիչ Սուխոմլինսկին.« Ընտանիքում արմատներ են գցվում, որոնցից հետո աճում են ճյուղեր, ծաղիկներ և պտուղներ: Դպրոցի մանկավարժական իմաստությունը կառուցված է ընտանիքի բարոյական առողջության վրա»:

1.1. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԹԵՄԱՅԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սույն հետազոտության արդիականության համար հիմք է հանդիսացել կյանքի մարտահրավերներով լի ժամամանակակից շրջափուլում սովորողի կրթական կարիքների ապահովման շրջանակներում ծնող-ուսուցիչ հաստատուն կապի անհրաժեշտությունը, որն ունակ է մեծապես ազդել սովորողի ուսումնառության որակի բարձրացման վրա: Մեծաքանակ աշակերտներով դասարաններում ժամանակի սղության պատճառով հնարավոր չի լինում անհրաժեշտ ուշադրություն դարձնել, բավարար թույլներ տրամադրել այս կամ այն աշակերտի գիտելիքների հիմնովին ստուգմանն՝ անկախ նրա առաջադիմությունից, ակտիվությունից և այլնից...

Այստեղ է, որ առաջին պլան է մղվում ուսուցիչ-ծնող փոխհամագործակցությունը՝ միասնական ուժերով վատթարագույն տարաբնույթ երևույթները արմատախիլ անելու և , գոնե, դրական անհրաժեշտ նվազագույնը սերմանելու նպատակով:

1.2. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

- Կապ ստեղծել դպրոցի և սովորողի ծնողի միջև :
- Ներգրավել ծնողին դպրոցական գործընթացին, համագործակցել ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների կազմակերպման ժամանակ, ներգրավել դասարանական, համադպրոցական, արտադասարանական միջոցառումներին:
- Բարենպաստ պայմաններ ստեղծել սովորողի արժեք սոցիալական զարգացման, դաստիարակության և կրթության համար:
- Ցույց տալ ծնող-ուսուցիչ արդյունավետ փոխգործակցության դրական ազդեցությունը սովորողի կրթության ու դաստիարակության գործընթացում:

1.3. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

- Ինչպե՞ս ներգրավել ծնողներին միջին և ավագ դպրոցներում ուսումնադաստիարակչա կան խնդիրների լուծման պրոցեսին:
- Ինչպե՞ս ներգրավել ծնողներին իրենց երեխաների կրթությանը վերաբերող հարցերի մասին որոշումներ կայացնելու գործին:

2. *Գրական ակնարկ*

2.1. ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԾՆՈՂԻ ԿԱՄ ՆՐԱ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԻ ՀԵՏ ` ՈՐՊԵՍ ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԱՌԱՋԱԴԻՍՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ

Հին դպրոցական աֆորիզմում ասվում է.«Երեխաների հետ աշխատելու ամենադժվարը նրանց ծնողների հետ աշխատելն է»:

Ընտանիքը, որպես կրթական կոլեկտիվ, ունի մի շարք առանձնահատկություններ: Առաջին հերթին այն կոլեկտիվ է՝ միավորված ոչ միայն ընդհանուր նպատակով, նաև ազգակցական կապերով: Ծնողական զգացմունքները, ծնողական սերը մի տեսակ կատալիզատոր են, որն արագացնում է անձի զարգացումը: Սա համեմատաբար կայուն թիմ է, որտեղ շփումը տեղի է ունենում անընդհատ, հնարավոր ամենալայն տարածքներում, տարբեր գործողություններում:

Ընտանիքում է դրվում և ապահովվում անհատականության կարևորագույն գծերի դաստիարակությունը: Դրանում սովորողը ստանում է աշխարհի մասին առաջին պատկերացումները, այստեղ ձևավորվում են հասկացությունների, հայացքների զգացմունքների , սովորությունների ֆոնդը, որոնք ընկած են անհատի բարոյական ձևավորման հիմքում: Միայն ընտանիքում է հնարավոր ստեղծել, վերարտադրել իսկապես ազգակցական հարաբերությունների մշակույթ, տիրապետել սոցիալական կարևորագույն դերերին, ձևավորել մշակույթ, հարստացնել բարոյական փորձը:

Ընտանիքը կոչված է ապահովելու երեխայի կյանքի ողջամիտ կազմակերպումը, օգնելու յուրացնել ավագ սերունդների կյանքի և աշխատանքի դրական փորձը, կուտակել գործունեության, սովորությունների, հարաբերությունների արժեքավոր անհատական փորձ:

Ծնողների հետ փոխգործակցությունը դպրոցի և յուրաքանչյուր ուսուցչի աշխատանքում հրատապ և բարդ խնդիրներից է:

Ընտանիքները շատ տարբեր են, յուրաքանչյուրն ունի իր խնդիրներն ու դժվարությունները, ուստի հնարավոր չէ պատրաստի և միակ ճիշտ պատասխանը տալ այն հարցին, թե ինչպես շփվել ընտանիքի հետ: */Վ. Դ. Մեյնոնով/*

Շատ բան կախված է ուսուցչի ինտուիցիայից, հմտությունից, ով պետք է վերլուծի տարբեր հանգամանքների համալիրը, որպեսզի ճիշտ որոշում կայացնի որոշակի իրավիճակում ծնողների և սովորողի հետ շփվելու մեթոդների և միջոցների ընտրության հարցում:

Ծնող-ուսուցիչ կապի պահպանումը ուսումնական գործընթացում աշակերտի հաջողության բանալին է, իսկ ծնողների և դպրոցի միջև կապի բացակայությունը, ինչպես նաև դպրոցի ու ծնողների չհամաձայնեցված գործողությունները վնասում են երեխայի կրթությանն ու դաստիարակությանը:

Երկկողմանի համագործակցության շնորհիվ կարելի է սովորողի համար ապահովել այնպիսի կրթական միջավայր, որտեղ վերջինս իրեն կզգա պաշտպանված ու կարևոր:

Ծնող-ուսուցիչ համագործակցությունն իր դրական ազդեցությունն է ունենում սովորողի առաջադիմության, արժեհամակարգի ձևավորման, հաջողություններ և հաղթանակներ ունենալու վրա:

Ծնողների և ընտանիքների ներգրավումը իրենց երեխաների կրթության գործում արժեքավոր ներդրում է ցանկացած ծրագրի համար: Ընտանիքի յուրաքանչյուր երեխային կրթության իմաստալից մաս դարձնելու համար ուսուցիչը պետք է

- ծնողներին և ընտանիքներին դիտի որպես գործընկերներ
- կանոնավոր կերպով հաղորդակցվի նրանց հետ
- հրավիրի ընտանիքներին իրենց մասնակցությունը բերելու ծրագրին
- ընդլայնի աջակցությունը ընտանիքներին՝ տնային պայմաններում ուսմանը նպաստելու նպատակով
- աջակցի ընտանիքներին ռեսուրսներից և ծառայություններից օգտվելու հարցում:

/«Քայլ առ քայլ»-ի չափորոշիչների կիրառումը դասարաններում/:

Արդյունքում սովորողը միշտ կլինի ուշադրության կենտրոնում, կլինի կառավարելի և որոշակի խնդիրների առկայության դեպքում հեշտությամբ կլուծի իր առջև ծառայած խնդիրները: Ուսուցիչը կարող է նաև համագործակցության արդյունքում օգնել սովորողի

ծնողին ցանկացած կոնֆլիկտային իրավիճակներում:

Հետազոտությունները ցույց են տվել, որ սովորողները ավելի լավ են իրենց դրսևորում դպրոցում, երբ նրանց ծնողը կամ խնամակալը ներգրավված է ուսումնական գործընթացին:

«Ծնողների ներգրավվածություն» տերմինը նշանակում է միասնական և անընդմեջ պատասխանատվություն աշակերտի հաջողությունների և ուսման բարելավմանը, ինչպես տանը, այնպես էլ դպրոցում: Այն միավորում է ծնողներին և ուսուցիչներին, որպեսզի նրանք միահամուռ ուժերով նպաստեն աշակերտի առաջադիմության բարելավմանը: Երբ ծնողը ներգրավված է զավակի կրթության գործընթացում, աշակերտն ունի ավելի բարձր առաջադիմություն: Միաժամանակ բարելավվում է հաճախման ցուցանիշը, սովորողի մոտ զարգանում է սոցիալական շատ կարևոր հմտություններ և նրա վարքը դրական է դառնում ինչպես տանը, այնպես էլ դպրոցում: Սրանք շատ կարևոր գործոններ են, որոնք ազդում են աշակերտի վրա ինչպես դպրոցում, այնպես էլ ապագա մասնագիտական գործունեության ընթացքում: Ծնողները տեղեկացված են լինում իրենց երեխաների կրթական կարիքների մասին և խրախուսում են ներգրավվելը:

Ծնող-դպրոց կապը ավելի կամրապնդվի, եթե հաճախակի հրավիրվեն ծնողական ժողովներ, հանդիպումներ, խորհրդատվություններ, տարբեր հետաքրքրաշարժ միջոցառումներ: Այդ կապը էլ ավելի կզարգանա, եթե օգտագործենք ժամանակակից տեխնոլոգիաներ: Օգտագործելով ժամանակակից տեխնոլոգիաները / համակարգիչ, հեռախոս/ կարելի է ծնողների հետ քննարկումները կատարել հեռավար: Տեխնոլոգիաները հնարավորություն են տալիս երեխայի կրթական կարիքների և ուսման առաջադիմության կամ կարգապահական խնդիրների մասին տեղեկանալ ավելի շուտ:

Ուսուցիչն օգտագործելով ժամանակակից տեխնոլոգիաները, կարող է աշակերտի առաջընթացի մասին հաշվետվություն ուղարկել տուն շաբաթական կամ ամսեկան մի քանի անգամ: Միացման այս ձևը ծնողներին տալիս է սովորողի գիտական առաջընթացի շոշափելի վկայություններ:

2.2. ԾՆՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ԿԱՐԵՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ

Հաջողված է այն դասարանը, որի ղեկավարը հաճախակի հրավիրում է ծնողական ժողովներ, ներկայացնում է սովորողների առաջընթացի մասին, քննարկում սովորողի հետ կապված ցանկացած հիմնախնդիր: Ծնողական ժողովները մերձեցնում են ուսուցիչներին և ծնողներին, ընտանիքին մոտեցնում են դպրոցին, օգնում որոշել երեխայի կրթության վրա ազդելու ամենաօպտիմալ ուղիները: Հանդիպումների ժամանակ ծնողները համակարգված կերպով ծանոթանում են ընտանիքում և դպրոցում երեխաներին դաստիարակելու խնդիրներին, բովանդակությանը, ձևերին և մեթոդներին: Ծնողական ժողովները կարող են կառուցվել տարբեր ձևերով:

Շատ հաճախ ուսուցչի կամ ծնողի սխալ խոսելը, ոչ ճիշտ վարվելակերպը երեխաներին հետ է շարում և ստեղծվում է կոնֆլիկտային իրավիճակ, որն ավելի բարդացնում է ծնող-երեխա-մանակավարժ-դպրոց համագործակցությունը: Այդպիսի իրավիճակներից խուսափելու համար անհրաժեշտ է ճիշտ ծնողական ժողովներ վարել, որտեղ կկարողանանք կառուցողական մթնոլորտ ստեղծել և համատեղ աշխատանքի արդյունքում կշահի մեր սովորողը, վաղվա քաղաքացին: Ծնողական ժողովները պետք է կազմակերպել հետևյալ սկզբունքներով՝

- ժողովների ժամանակ որոշել մեկ առավել կարևոր խնդիր, որը վերաբերում է դասարանի աշակերտներին և դրա հիման վրա կազմակերպել զրույցը ծնողների հետ:
- հատուկ ուշադրություն դարձնել դասարանում ծնողների աթոռների դասավորության վրա: Օրինակ, կարելի է սեղանները և աթոռները դասավորել շրջանաձև որպեսզի բոլոր ծնողները լավ տեսնեն և լսեն միմյանց:
- ժողովի ընթացքում կիրառել խաղեր և ծնողների համագործակցության կազմակերպման խմբային ձևեր:
- Խնդրահարույց հարցերի քննարկման ժամանակ հենվել առավել կենսափորձ ունեցող ծնողների կյանքի և մանկավարժական փորձի, ծնողական կոմիտեի անդամների և դպրոցի խորհրդի կարծիքների վրա: /Կ. Դ. Ուշինսկի/

Ծնողական ժողովների ժամանակ դասուցները պետք է դրսևորի հետևյալ վարքագիծը.

- Հանել սեփական լարվածությունը և տագնապը ծնողների հանդիպելուց առաջ:
- Խոսքի, ինտոնացիայի, ժեստերի և այլ միջոցներով ցույց տալ հարգանք և ուշադրություն նրանց հանդեպ:
- Փորձել հասկանալ ծնողներին, ճիշտ որոշել խնդիրները, որոնք առավել անհանգստացնում են նրանց:
- Ծնողների հետ հարկավոր է հանգիստ և բարեհամբույր խոսել: Կարևոր է, որ բոլոր աշակերտների, այդ թվում /ռիսկային խմբի/ ծնողները ժողովից գնան հավատով լցված դեպի իրենց երեխան:
- Ծնողական ժողովի ընթացքում համատեղ աշխատանքի արդյունքը պետք է լինի այն, որ ծնողները դառնան ավելի վստահ այն բանում, որ իրենց երեխաների դաստիարակության հարցում կարող են հենվել դասուցիչի և մյուս ուսուցիչների աջակցության և օգնության վրա:

Եվ վերջապես ուսուցչի վարպետությունը կայանում է աշակերտների հետ փոխադրեցության կազմակերպման ձևերը, վերլուծելու կարողությունը, համոզմունքների արտահայտումը, առանց վիրավորելու աշակերտի՝ տեսակետը, աշակերտի ներշնչման կարողությունը: Ուսուցչի մոտեցումից շատ բան է կախված: Ուսուցիչն է, որ կարող է ճիշտ ղեկավարելով աշակերտներին և ծնողներին, կկարողանա նրանց մեջ ձևավորել բարձր արժանիքներ, զարգացնել հետաքրքրությունը ուսման նկատմամբ: /Կ. Դ. Ուշինսկի/

Ինչպես ասել է Սուխումլինսկին. «Յուրաքանչյուր երեխայի մեջ կա լավը, և դաստիարակության գործընթացը պետք է կառուցել դրականի վրա հենվելու սկզբունքի հիման վրա»:

**2.3. ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒՄԸ ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԾՆՈՂՆԵՐԻ
ԿԱՍ ՆՐԱՆՑ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՀԵՏ՝ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ**

2.3.1. Ծնողական ժողովների անցկացումն ու դրանց նպատակը

Ծնողների հետ մշտական կապի մեջ լինելու, հնարավոր խնդիրները, դասարանում առկա կազմակերպչական հարցերը քննարկելու համար դասարանի ղեկավարը սահմանված կարգի համաձայն պետք է անցկացնի ծնողների հետ ընդհանրական հանդիպումներ՝ ծնողական ժողովներ: Սա այն հարթակն է, որտեղ թե՛ ուսուցիչը, թե՛ սովորողի ծնողը՝ հայրը, մայրը, օրինական ներկայացուցիչը, ունեն հնարավորություն ուղիղ հաղորդակցման: Ծնողական ժողովը ծնողների հետ աշխատանքի հիմնական ձևն է, որի միջոցով լուծվում են դասարանական ժողովների ժամանակ առաջացած խնդիրները, քննարկվում են սովորողների հնարավոր վարքային, կրթական և այլ բնույթի հարցերը: Ժողովի ժամանակ էական նշանակություն ունի ուսուցիչների շփման ոճն ու նպատակը: Ժողովի ընթացքն արձանագրվում է, ըստ անհրաժեշտության՝ կարելի է կազմակերպել արտահերթ ծնողական ժողովներ:

Ուսուցիչը նախ և առաջ ծնողի համար ներկայացնում է առկա խնդիրը կամ իրավիճակը, խոսում դրա հնարավոր դրական ու բացասական ենթաուղեքստի ու զարգացման հնարավոր սցենարների, հետևանքների մասին: Այստեղ կարևոր է ծնողական համայնքի արձագանքը՝ հետադարձ կապ ստեղծելու կարողությունը: Շատ կարևոր է, որ ծնողն ընդունի և՛ դրական և՛ բացասական կամ քննադատողական դիտարկումները:

Շատ հաճախ՝ վերջին դիտարկումների պարագայում, ծնողները ցուցաբերում են անհավասարակշիռ ու պաշտպանողական վարքագիծ: Մինչդեռ, շատ կարևոր է արձանագրել խնդիրը, դնել այն քննարկման, որպեսզի դրան հետևի լուծումներ գտնելու հնարավոր հիմնախնդիրներն ու բացթողումները շտկելու փուլը: Կարևոր է, որ ծնողն այս պարագայում լինի հավասարակշռված, հասկանա խնդրի բուն էությունը, դրանից բխող հետևանքներն ու հնարավոր վտանգները: Այս առումով անկյունաքարային է ուսուցչի մոտեցումը:

Բացառապես քաղաքավարի, մանկավարժական էթիկայի կանոնների պահպանմանամբ պետք է տեղի ունենա ուսուցիչ-ծնողական համայնք շփումն ու համագործակցությունը: Լարվածությունը, կոնֆլիկտների անկառավարելիությունը, անշուշտ, այս

գործընթացում տեղ չունեն: Կողմերը երկուստեք պետք է գիտակցեն, որ քննարկումն ու բացասական կողմերի մատնանշումն ուղղված է ոչ թե իրենց իրավունքների կամ արժանապատվության ոտնահարմանը, այլև հիմնախնդրի բարձրաձայնմանն ու հնարավոր լուծումներ գտնելուն:

2.3.2. Դպրոց-ծնող համագործակցության դերը սովորողի կրթության ու դաստիարակության վրա

Ինչպես գիտենք, ուսումնական գործընթացի մասնակից են համարվում սովորողը, սովորողի ծնողը կամ օրինական ներկայացուցիչը և ուսուցիչը: Վերջիններիս իրավունքներն ու պարտավորությունները սահմանված են օրենքով: Ուսուցչը ուսումնական գործընթացի հիմնական կազմակերպիչն ու իրականացնողն է, ով մեծագույն պատասխանատվություն է կրում սովորողի չափորոշչային վերջնարդյունքներին հասնելու համար:

Մակայն այս տեսակետից շատ կարևոր է նաև սովորողի ծնողի կամ օրինական ներկայացուցչի պատասխանատու վերաբերմունքը կրթական գործընթացին, վերջինիս կողմից ուսուցչի հետ համագործակցելու, սովորողին վերահսկելու ու առաջնորդելու գործառույթը: Սովորողի կրթական կարիքների հետազոտման, նրա լավագույն որակների և հատկությունների բացահայտման ու զարգացման հարցերում դպրոցի և ընտանիքի փոխներգործության հիմքում պետք է դրված լինեն ընդհանուր հետաքրքրություններն ու նպատակները: Այդ փոխհարաբերությունների հիմքում պետք է դրվեն միմյանց նկատմամբ վստահության, փոխադարձ հարգանքի, փոխօգնության և օժանդակության, համբերատարության սկզբունքները:

Նման միջավայրի ապահովումը կարող է խթանել ուսուցչի աշխատանքի արդյունավետությունը, քանի որ ծնողների հետ համատեղ ջանքերով կարելի է հասնել սովորողի՝ ինքնորոշման, ինքնակառավարման, խոչընդոտների ու դժվարությունների հաղթահարման համար անհրաժեշտ կրողունակությունների անցնցում ձևավորմանը: Սովորողին, ծնողներին և ուսուցիչներին պետք է միավորի ընդհանուր մտահոգություններ՝ խնդիրներ, նպատակներ ու դրանց հասնելու լուծումներ, եղանակներ: «Սովորողի ծնողն իրավունք

ունի համագործակցելու ուսումնական հաստատության մանկավարժական աշխատողների հետ իր երեխայի կրթության կազմակերպման հարցերով»:

Դպրոցի և ընտանիքի համագործակցությունը երկարատև ու բարդ գործընթաց է, որի հիմքում պետք է դրված լինեն մի շարք սկզբունքներ, որոնց թվում են.

- Փոխադարձ հարգանքը ծնող-ուսուցիչ հարաբերություններում;
- Առողջ բարոյահոգեբանական միջավայրը;
- Ընդհանուր շահի շուրջ բանակցելու, ելքեր գտնելու կարողությունը;
- Արդյունավետ հետադարձ կապի մեխանիզմների գործարկումը;
- Մշտադիտարկումը;
- Մխալների ընդունումը, վերլուծություն, թերի կողմերի արձանագրումը;
- Ինքնանդրադարձ կատարելու կարողությունը;
- Հումանիստական մղումները;
- Սեփական շահի ստորադասումը;
- Անձնային բարձր որակների դրսևորումը:

Այս երկու օղակների համագործակցությունը և փոխներգործությունը մանկավարժական գործընթացի բոլոր փուլերում պետք է կազմակերպվի պլանավորված ու համակարգված ձևով: Ծնողները և ուսուցիչները պատասխանատվություն են կրում միևնույն սովորողի կրթության ու դաստիարակության համար, հետևաբար դաստիարակությունն արդյունավետ կլինի, երբ վերջիններս մշտապես կապ պահեն միմյանց հետ, ձևավորվեն դաստիարակության գործընթացի միասնական նպատակներ, ձգտումներ ու հայացքներ, ինչպես նաև փորձեն համատեղ ուժերով մշակել դաստիարակչական մեխանիզմներն ու դրանց լուծման ուղիները: Ուսուցիչների և ընտանիքի փոխներգործության բնույթը պայմանավորող հանգամանքներից է ծնողների իմացական կարողությունները, հայացքներն ու դիրքորոշումները: Շատ կարևոր է նաև ծնողի կողմից ազնիվ ու անվերապահ մոտեցումն ուսուցչին, դպրոցին:

Երբ ծնողը ներգրավված է զավակի կրթության գործընթացում, աշակերտն ունի ավելի բարձր ակադեմիական առաջադիմություն, քննությունների և թեստերի ավելի լավ արդյունքներ: Այդ նույն ժամանակ բարելավվում է հաճախման ցուցանիշը, աշակերտի մոտ զարգանում են սոցիալական հմտությունները և նրա վարքը դրական է դառնում ինչպես տանը, այնպես էլ դպրոցում: Սրանք այն շատ կարևոր գործոններն են, որոնք

ազդում են աշակերտի վրա ինչպես դպրոցում ուսանելիս, այնպես էլ ապագա մասնագիտական գործունեության ընթացքում:

Ուսումնական գործընթացին ծնողների ներգրավվածությունը մեծապես կարող է պայմանավորել սովորողների հաջողությունը: Անկախ ընտանիքի սոցիալ-տնտեսական կարգավիճակից, ծնողի կրթության աստիճանից՝ վերջինիս ներգրավվածությունը սովորողի կրթության գործընթացին անփոխարինելի կարելի է համարել սովորողի զարգացման վրա թողած ազդեցության առումով: Այն սովորողները, ում ծնողներն ավելի բաց են համագործակցության համար, հաճախակի են հետաքրքրվում իրենց երեխաների վարքով ու առաջադիմությամբ, ավելի են մոտիվացվում: Արդյունքում, նրանք դառնում են ավելի պատասխանատու, բարձրանում է աշխատունակության մակարդակը և ունենում են հաջողություններ: Անշուշտ, ծնողների ներգրավվածությունը դպրոցի, դասարանի սովորողի դպրոցական կյանքին դրական է անդրադառնում նաև կրթական հաստատության վրա: Ուսումնական գործընթացում ծնողների ակտիվությունը նպաստում է վերջիններիս հետ բարեկամական հարաբերությունների հաստատմանը՝ ստեղծելով բարոյահոգեբանական կայուն միջավայր:

Այսուհանդերձ, այս համագործակցության շրջանակներում հնարավոր են նաև կոնֆլիկտներ, անհամաձայնություններ, որոնք կարող են վնաս բերել բուն ուսումնական գործընթացին, մտցնել լարվածություն: Ուստի շատ կարևոր է երկուստեք պահպանել թարեվարքության կանենները, լսնլ խնդիրն ու բերել հիմնավոր փաստարկներ, չառաջնորդվել բացառապես սեփական շահով:

Դպրոցում տարբեր կոնֆլիկտների զանազան պատճառներ կան, բայց որքան էլ տարօրինակ թվա, կարող է նման իրավիճակ ստեղծվել սովորողի և ուսուցչի միջև:

Ի վերջո, դպրոցում երեխաները խաղում են, հաճախ չեն ենթարկվում, երբեմն էլ հրաժարվում են դասին մասնակցել: Ուսուցիչը, իհարկե, դիտողություն է անում, փորձում ինչ-որ կերպ ազդել՝ արդյունքում ծնողին հրավիրելով դպրոց: Այս պարագայում փթե ծնողը փոխըմբռնում չի գտնում ուսուցչի հետ, ապա դա կարող է բացասաբար անդրադառնալ հենց սովորողի վրա վրա: Արդյունքում ստեղծվում է ուսուցիչ-սովորող-ծնող կոնֆլիկտ: Ահա թե ինչպես է սովորողի և ուսուցչի աննշան դպրոցը, այլ մանկավարժական աշխատողներ; Ուստի ցանկացած պարագայում բախումը սովորողի և ուսուցչի միջև անթույլատրելի է, հարկավոր է միշտ պահպանել էթիկայի կանոններս ու իմանալ սեփական իրավունքներն ու պարտականությունները:

Այսպիսով, վստահաբար կարող ենք ասել, որ կրթական համակարգում ավելի լավ արդյունքների հասնելու, սովորողների կրթության ու դասուղիարակության համար նպաստավոր պայմաններ ստեղծելու համար դպրոցը և ուսուցիչը պետք է հետաքրքրված լինեն ծնողների հետ ակտիվ համագործակցմամբ: Իսկ ծնողները, առաջնային համարելով սեփական երեխայի լավ ու որակյալ կրթությունը, պետք է մշտապես համագործակցեն դպրոցի մանկավարժական աշխատողների, այլ սովորողների ծնողների հետ:

3. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՅՔԸ

Տարիների աշխատանքային փորձը ցույց է տվել, որ տարրական դպրոցում ծնողները ավելի են ներգրավված ուսումնական գործընթացին, հաճախակի ինքնակամ այցելում են դպրոց, դպրոց-ծնող-ուսուցիչ կապն ավելի ամրապնդված է, քան միջին և ավագ դպրոցներում: Միջին և ավագ դպրոցներում ներգրավվածությունը մեծացնելու համար մեր՝ Վ. Ադամյանի անվան միջնակարգ դպրոցը մշակեց հատուկ ռազմավարություն, որը ծնողին կապեց դպրոցի հետ:

Ռազմավարությունը հետևյալն էր. հանձնարարվեց միջին և ավագ դասարանների դասղեկներին կազմակերպել տարատեսակ բնույթի միջոցառումներ ծնողների և սովորողների մասնակցությամբ/ կլինի դա կրթական, սպորտային, պարային և այլն/:

5-րդ դասարանի դասղեկը կազմակերպեց միջոցառում՝ «Առողջ ապրելակերպ» թեմայով, որին մասնակցեցին թե՛ ծնողները, թե՛ աշակերտները: Ծնողները մեծ ոգևորությամբ էին մասնակցում նախնական փորձերին, երեխաներին ցույց էին տալիս և բացատրում էին ինչպես լվանալ ձեռքերը և ատամները:

6-րդ դասարանի աշակերտները իրենց ծնողների հետ միասին բեմադրեցին Հովհաննես Թումանյանի «Շունն ու կատուն»:

7-րդ դասարանում կազմակերպվեց սպորտլանդիա: Չաղթող թիմը պարգևատրվեց շնորհակալագրով:

8-րդ դասարանի տղաները ծնողների օգնությամբ դպրոցի խոհանոցում պատրաստեցին քաղցրաբլիթներ և հյուրասիրեցին բոլորին: Շատ գեղեցիկ և համեղ էր ստացվել ամեն ինչ: Տղաները իրենց մայրիկների ներկայությունից շատ էին ոգնորվել: Լավագույն քաղցրաբլիթ պատրաստող սովորողը և իր ծնողը պարգևատրվեցին շնորհակալագրով:

9-րդ և 10-րդ դասարանի աշակերտների և ծնողների մասնակցությամբ կազմակերպվեց և անցկացվեց հեռավոր էքսկուրսիա դեպի Հայաստանի պատմամշակութային և տեսարժան վայրեր:

11-րդ դասարանի աշակերտները ներկայացրին ժողովրդական պարեր /նրանք յուրաքանչյուր դասամիջոցին ներկայացնում էին մի պար/:

12-րդ դասարանին հանձնարարություն չկար, քանի որ պատրաստվում էին ընդունելության քննություններին:

Այս ամենը կարճ նկարագրվեց, բայց նշեմ, որ վերջնական արդյունքին հասնելու համար պահանջվեց բավականին երկար ժամանակ՝ մոտ երկու ամիս: Այսինքն, այդ ամենը միաժամանակ չի իրականացվել, այլ հերթականությամբ: Այդ երկու ամսում դպրոցում տիրում էր ոգևորություն, խանդավառություն, բոլորը շտապում էին իրենց հանձնարարականները կատարել: Նշեմ նաև, որ սկզբում ծնողները կաշկանդված էին, բայց այնուհետև հաղթահարեցին այդ կաշկանդվածությունը, սկսեցին մեծ ոգևորությամբ և առանց կաշկանդվելու ներկայացնել այն, ինչ իրենց հանձնարարված էր: Ուզում եմ ծնողների արտահայտած մտքերից մի քանիսը մեջբերում անել:

- Շատ նոր գիտելիքներ, հմտություններ սովորեցինք:
- Շփման արդյունքում ավելի լավ ճանաչեցինք դասղեկին, ավելի շատ տեղեկացանք նրա և դպրոցի պահանջների մասին;
- Ճանաչեցինք մեր երեխաներին նորովի, քանի որ երբեմն դասղեկը ինչ որ հատկանիշ է ներկայացնում և մենք զարմանում ենք, որովհետև այդ հատկանիշը տանը երեխան չի ցուցաբերել:
- Ծնողներս նաև իրար հետ շփման արդյունքում ավելի լավ ճանաչեցինք միմյանց:
- Երգելիս, պարելիս, արտասանելիս, սպորտային խաղեր խաղալիս մտովի տեղափոխվեցինք մանկություն:
- Կուզենայինք այս ծրագիրը շարունակական լիներ:

4. ԱՄՓՈՓՈՒՄ

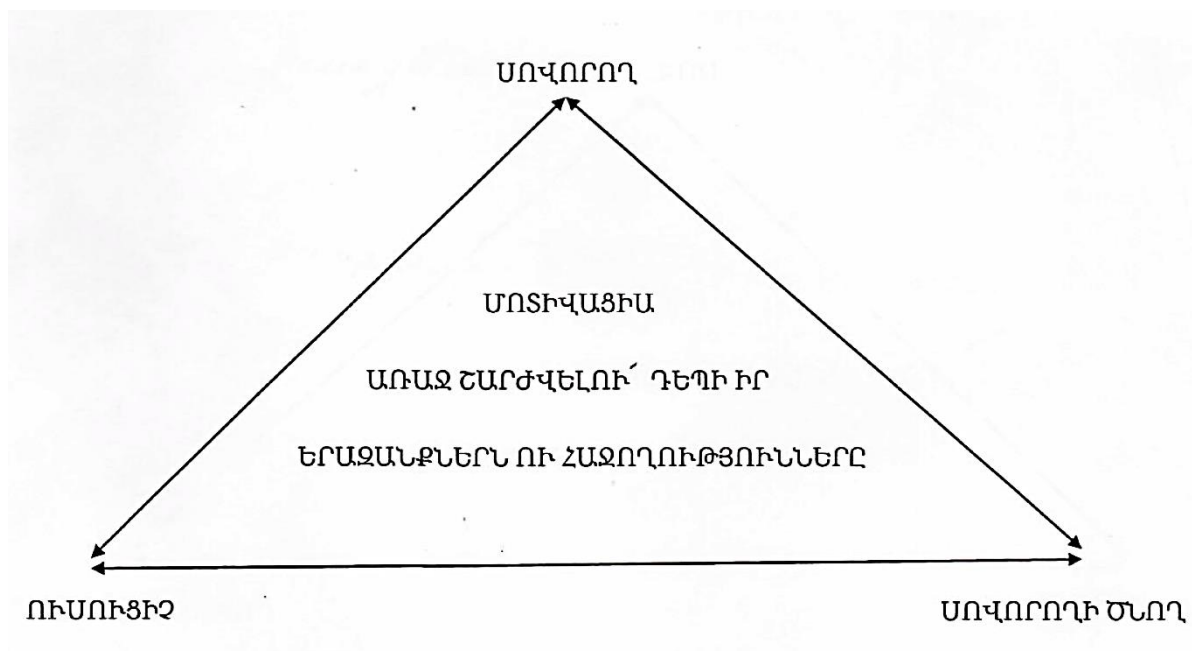
«Մեր երեխաները մեր ծերությունն են: Ճիշտ դաստիարակությունը մեր երջանիկ ծերությունն է վատ դաստիարակությունը՝ մեր ապագա վիշտը, մեր արտասուքները, դա մեր հանցանքն է մյուս մարդկանց առջև, ամբողջ երկրի առջև»:

Ուրեմն կարողանանք ձևավորել կյանքի լայն իմացություն և տաղանդ, կարողանանք ճիշտ դաստիարակության միջոցով դաստիարակել ու կերտել երկրի, ինչու չէ նաև աշխարհի ապագա պատմությունը:

Ա. Մ. Մակարենկո

Ուսուցիչներն ու ծնողներն ունեն ընդհանուր նպատակներ և առանց նրանց համագործակցության երեխայի կյանքը լիարժեք չէ : Դպրոցը երեխային տալիս է գիտական գիտելիքներ և իրականության նկատմամբ դաստիարակում գիտակցական վերաբերմունք: Ընտանիքն էլ իր հերթին ապահովում է կյանքի պրակտիկ փորձը: Ընտանիքում ձևավորվում և մշակվում են մարդկանց կարեկցելու կարողությունը:

Ընտանիքի և դպրոցի համագործակցությունը գնալով ավելի արդիական և պահանջված է դառնում: Ծնողները բացառիկ դեր են խաղում երեխայի կյանքում, նրանք են կրում դրա զարգացման հիմնական պատասխանատվությունը: Ընտանիքը պետք է լինի համախոհների խումբ և գործի դպրոցի հետ համատեղ: Մանկավարժությունը պետք է դառնա գիտություն և ուսուցիչների և ծնողների համար, ուստի կարևոր և հրատապ խնդիրներից է դպրոց - ընտանիք համագործակցությունը:



5.

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, ելնելով մեր դպրոցի իրականացրած ծնող-դպրոց համագործակցությունից, վերանայելով արդյունքները, կատարեցինք դիտարկումներ, որոնք կներկայցնենք ստորև.

- .համագործակցությունը հաջողված էր և դրական ազդեցություն ունեցավ սովորողների անհատականության և կրթական ուսումնառության վրա:
- Ուսուցչի, սովորողի ծնողի կամ նրա օրինական ներկայացուցչի համագործակցությունը բավականին պատասխանատու և կարևոր գործընթաց է: Կողմերը պետք է քաջ գիտակցեն, որ իրենց համագործակցության հիմքում կրթության առաջնային շահերի սովորողների սովորելու իրավունքի իրականացումն է:
- Կողմերի համագործակցությունը պետք է հիմնված լինի մարդկային բարձր ու բարոյական որակների վրա: Այստեղ չի կարելի ստորադասել որն է կողմի գործառույթները:
- Հարկավոր է հաճախակի ծնողական ժողովներ իրականացնել, որպեսզի հնարավոր լինի մշտադիտարկել կրթական հնարավոր խնդիրներն ու սովորողների տարիքային առանձնահատկություններով պայմանավորված վարքային շեղումներն ու գտնել միասնական լուծման տարբերակներ:
- Հարկավոր է մյուս սովորողների ծնողների մեջ ևս ստեղծել բարոյահոգեբանական կայուն ու առողջ միջավայր, որպեսզի հնարավոր լինի խուսափել կոնֆլիկտային իրավիճակներից:
- Կարևոր հանգամանք է ևս մանկավարժական խորհրդատվությունը ծնողին:
- Ուսուցիչն իր նեղ մասնագիտական գիտելիքներով ու փորձառությամբ ցանակալի է, որ կհսվի ծնողների հետ:
- Կարևոր պայման է փոխադարձ հարգանքն ու այն գիտակցումը, որ կողմերի արդյունավետ աշխատանքն ուղիղ համեմատական է արժեքային համակարգ ունեցող, դաստիարակված ու գիտակից անձնավորության ձևավորմանը:
- Մենք պետք է փորձենք ծնողներին վստահություն տալ, որ որակյալ ուսուցիչները կսովորեցնեն և կկրթեն իրենց որդուն կամ դստերը, և որ դրա համար պատրաստ են բոլոր անհրաժեշտ պայմանները:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ամիրջանյան «Մանկավարժություն», Եր. 2003թ
2. Բաբանսկի «Դասի կատարելագործման պրոբլեմները» Եր. 1981թ
3. Ս. Մանուկյան «Նպատակահարույց ուսուցման տեսությունն ու պրակտիկան» Եր. 1998թ
4. Ի. Լերներ «Ուսուցման պրոցեսը և նրա օրինաչափությունները» Եր. 1982թ
5. Ռուզաննա Մուրադյան “Դասղեկ” մեթոդական ձեռնարկ, Երևան 2007
6. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике. — М.: 1995 г.
7. Лазарева В.С. Управление образованием на пороге новой эпохи/ 1995
8. Кузьмина Н. В. Методы исследования педагогической деятельности. 1970 г.